

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos atstovų išvyka į Europos Parlamentą

Spalio 5 dienos „Tremtinys“ rašėme, jog Europos Parlamento narė Radvilė Morkūnaitė-Mikulėnienė pakvietė Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos atstovus vizito į Briuselį – Europos Parlamento rūmus. Tad ankstų spalio 7 dienos rytą grupė LPKTS vadovybės ir 25 filialų pirmininkai bei atstovai išvyko susipažinti su Europos Parlamento darbu. Vyko 32 atstovai – LPKTS valdybos pirmininkas Edvardas Strončikas, LPKTS atsakingoji sekretorė Ona Tamošaitienė, Zenonas Čerkauskas (Klaipėda), Algirdas Blažys (Panevėžys), Vin-

na), Vytautas Pranciškus Mickus (Klaipėda), Vesta Milerienė (Kaunas, „Tremtinys“), Irina Pažereckienė (Jurbarkas), Prima Petrylie-

žindinusi mus ir su vairuotojais – Alydu Užkuru ir Rimantu Gadeikiu. Jau autobuse prasidėjo staigmenos – visiems vykstantiems linkėta

Europos Parlamento rūmai

Europos Parlamento narė Radvilė Morkūnaitė-Mikulėnienė susitiko su LPKTS atstovais

cas Bliznikas (Utena), Veronika Gabužienė (Jonava), Aniceta Grikšienė (Kursėnai), Aldona Gudienė (Telšiai), Petras Gvazdauskas (Vilnius), Teresė Išganaitienė (Šakiai), Juozas Išganaitis (Prienu), Stasė Janušonienė (Radvilėškis), Vilija Jogminienė (Garliava), Valerija Jokubauskienė (Šiauliai), Dalija Agota Karkienė (Vilkaviškis), Gintautas Kazlauskas (Druskininkai), Birutė Kažemėkaitė (Marijampolė), Regina Kuzmienė (Kėdainiai), Marija Macidulskienė (Varė-

nė (Anykščiai), Bronė Rapolavičienė (Kaunas), Gvidas Rutkauskas (Raudondvaris), Juozas Savickas (Kaunas), Irenijus Šmidtas (Domeikava), Stasė Tamašauskienė (Alytus), Teresė Ūksienė (Šilalė), Zita Vėžienė (Pakruojis), Birutė Žilėnienė (Ukmergė), Danguolė Žiūkienė (Biržai).

Visiems prisistatė mūsų grupės vadovė, europarlamentarė Radvilė Morkūnaitė-Mikulėnienė padėjėja Jurga Buzytė ir gidė Vitalija Kondratavičienė, supa-

gražios kelionės ir geros nuotaikos, įteiktos dovanos – suvenyrai su Europos Parlamento bei EP narės R.Morkūnaitės simboliais.

Grožėjomės Europa

Važiuojant per Lenkiją gėrėjomės puikiu nauju „Eurovia“ keliu, tvarkomomis pakelėmis, remonto darbais – taip puikiai įsisavinamos Europos Sąjungos projektų lėšos. Pralėkėme Augustavą, garsėjantį kanalais, Lomžą – alaus darykla, Varšuvą.

(keliamo į 4 psl.)

Tautos idealų šviesoje – Lietuvos partizanų atminimas

„Iš istorijos žinome, kad kova ne visada laimima, nors ir kovojama už teisų reikalą. Taip šį kartą atsitiko ir su ginkluotąja Lietuvos partizanų jėga. Tauriausieji Lietuvos sūnūs ir dukros žuvo vienas po kito kovodami su nepalyginamai gausesniu priešų, bet jam nepasidavė. (...) Mes tiek metų laikėmės kovoje tik jos sveiką kamieną dvasiškai ir medžiagiškai remiami. Mes gyvenome ir kovojome vadovaudamiesi visos tautos kilniais idealais. Tie idealai nežuvo ir tautoje tebėra gyvi.“ Taip prieš daugiau nei penkiasdešimt metų savo atsiminimuose rašė Lietuvos partizanų vadas, Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio (LLKS) gynybos pajėgų vadas, LLKS tarybos 1949 metų vasario 16 dienos Deklaracijos signataras,

Žirgulis), Šv. Mykolo Arkangelo (Igulos) bažnyčioje aukotos šv. Mišios, vėliau Kauno Igulos karininkų ramovėje įvyko iškilmingas minėjimas. Pagerbti Lietuvos partizanų atminimą atvyko Kauno miesto savivaldybės tarybos nariai, kariuomenės atstovai, Alytaus Adolfo Ramanausko-Vanago gimnazijos ateitininkai, Generolo Povilo Plechavičiaus jaunojo kario mokyklos, Kauno Antano Smetonos gimnazijos, Kauno „Vyturio“ katalikiškos mokyklos mokytojai ir moksleiviai, atkurto Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio, Lietuvos Nepriklausomybės gynimo sausio 13-osios brolijos nariai, buvę partizanai, politiniai kaliniai, tremtiniai, miestiečiai ir laikinosios sostinės svečiai. Paminklo atidengimo ce-

Minėjimo akimirka. Antras iš kairės – Kauno miesto meras Andrius Kupčinskas, toliau – Lietuvos kariuomenės vadas gen. lt. Arvydas Pocius, krašto apsaugos ministrė Rasa Juknevičienė, parlamentarė, partizanų A. ir B. Ramanauskų duktė Auksutė Ramanauskaitė-Skokauskienė

Vyčio Kryžiaus 2-ojo ir 1-ojo laipsnio ordinų kavaliarius generolas Adolfas Ramanauskas-Vanagas.

Spalio 12 dieną Kaune įvykęs iškilmingas Lietuvos partizanų vado generolo Adolfo Ramanausko-Vanago ir jo žmonos partizanės, Vyčio Kryžiaus kavalerės Birutės Mažeikaitės-Ramanauskienės arešto 56-ųjų bei partizanų vado sušaudymo 55-ųjų metų minėjimas tarytum patvirtino vado žodžius, jog tautos laisvės, tiesos, pasiaukojimo idealai nepamiršti...

Šia proga partizanų suėmimo vietoje Kaune, Žaliakalnyje, prie Kampo ir Kalniečių gatvių sankryžos esančiame skverelyje, buvo atidengtas ir pašventintas paminklas (autorius – skulptorius Stasys

remonijoje dalyvavusi krašto apsaugos ministrė Rasa Juknevičienė ragino jaunąją kartą domėtis mūsų tautos istorija ir paklausti savęs, ar tautai lemtingomis akimirkomis išdrįstume paaukoti asmeninę gerovę ar net gyvybę ir pasirinkti kovos už laisvę kelią. „Minėdami Lietuvos partizanų vado generolo Adolfo Ramanausko-Vanago ir jo žmonos partizanės Birutės Mažeikaitės arešto 56-ąsias bei partizanų vado sušaudymo 55-ąsias metines dar kartą apmąstykite laisvės prasmę ir nepriklausomybės esmę, prisiminkime didžiuosius mūsų tautos vyrus, kovojusius sunkiais laikais dėl Lietuvos laisvės ir savo krauju tą laisvę atpirkusius“, – kvietė ministrė.

(keliamo į 6 psl.)

LPKTS valdybos posėdis

Spalio 20 dieną Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos buveinėje įvyko LPKTS valdybos posėdis.

LPKTS pirmininkas dr. Povilas Jakučionis aptarė organizacinius klausimus, Seimo rinkimų rezultatus. Jis pasiūlė praplėsti „Tremtinio“ straipsnių tematiką kultūros temomis, užsienio įvykių apžvalga.

LPKTS valdybos pirmininkas Edvardas Strončikas sakė, kad netrukus paaiškės, kada ir kokiomis lėšomis Kauno rezistencijos ir tremties muziejui bus įrengtas dujotiekio įvadas, taip pat greitai bus baigti parengti LPKTS priklausančio sklypo V. Putvinskio gatvėje dokumentai. Valdybos pirmininkas kalbėjo apie LPKTS pastatų būklę, aptarė ūkinius reikalus. Jis džiaugėsi, kad Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga neturi jokių teisinių problemų.

Edvardas Strončikas papasakojo apie neseniai įvykusią LPKTS filialų pirmininkų ir atstovų kelionę į Briuselį, kurią organizavo Europos Parlamento narė Radvilė Morkūnaitė-Mikulėnienė. Jis tvirtino, kad kelionės tikslai – suburti filialų pirmininkus, kad jie tarpusavy pabendrautų ir pamodeliuotų LPKTS ateitį, susitiktų su europarlamentare R. Morkūnaite-Mikulėniene ir sužinotų Europos Parlamento požiūrį į sovietų įvykdytus nusikaltimus žmoniškumui – pasiekti. (Plačiau apie kelionę skaitykite „Tremtinys“.)

TS-LKD PKTF pirmininkė, Seimo narė Vincė Vaidevutė Margevičienė padėkojo

rinkėjams, tačiau apgailestavo, kad rinkimuose žmonės beveik nereitingavo daugiamandatės apygardos kandidatus. Ji ragino aktyviai dalyvauti antrajame rinkimų ture ir balsuoti už TS-LKD narius.

LPKTS Tauragės apskrities koordinatorius Vidas Čeršekevičius aptarė Jurbarko, Tauragės ir Šilalės filialų nuveiktus darbus.

Valdybos pirmininkas Edvardas Strončikas pasiūlė Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos 25-metį kitąmet paminėti ir Ariogaloje, ir Kaune. Šiai progai sumanyta išleisti ne tik knygos „Laiko atodangos“ antrąją dalį, bet ir parengti vaizdinę medžiagą. Pasiūlyta sudaryti darbo grupę. LPKTS 25 metų veiklą nušviečiančią parodą turėtų parengti muziejaininkai Rokas Sinkevičius, Vaidas Banys, Sabina Vinciūnienė, LPKTS valdybos pirmininkas Edvardas Strončikas bei jo pavaduotoja Jūratė Marcinkevičienė ir „Tremtinio“ redaktorė Jolita Navickienė.

„Tremtinio“ redaktorė sakė, kad ne visi filialai atsiliepė į paskutinį raginimą parengti medžiagą knygai „Laiko atodangos“.

Valdyba aptarė finansų komiteto siūlymus.

P. Jakučionis pasiūlė ir valdyba nutarė Laisvės premijos komisijai teikti pirmojo nepriklausomos Lietuvos vadovo prof. Vytauto Lansbergio kandidatūrą.

Numatyta artimiausią valdybos posėdį surengti lapkričio 17 dieną, tarybos posėdį – gruodžio 8 dieną.

„Tremtinio“ inf.

LPKTS filialų pirmininkų dėmesiui!

Įpusėta rengti knygos „Laiko atodangos“ antroji dalis. Dėkojame filialų pirmininkams, laiku pristatiusiems medžiagą apie pastarųjų 15 metų filialo veiklą.

Raginame paskubėti pristatyti medžiagą knygai šių filialų pirmininkus: **Dusetų, Domeikavos, Elektrėnų, Ežerėlio, Garliavos, Grigiškių, Ignalinos, Jonišio, Kazlų Rūdos, Lazdijų, Mažeikių, Raseinių, Rietavo, Rokiškio, Skuodo, Šalčininkų, Šilutės, Širvintų, Trakų, Utenos, Vilkijos, Zarasų.**

Anketą rasite rugsėjo 7 dienos „Tremtinys“ Nr. 33 (1007). Atsakykite į anketos klausimus, atsiųskite nuotraukų.

Medžiagą knygai siųskite „Tremtinio“ redakcijai adresu: **Laisvės al. 39, LT-44309 Kaunas** arba el. paštu: **tremtinys@zebra.lt**. Pasiteirauti tel. (8 37) 323 204.

Paskubėkite, nes knygą turime parengti dar šiais metais.

Jolita NAVICKIENĖ

Vilniaus Lukiškių aikštės paminklui sukurti paskelbtas tarptautinis konkursas

„Vilniaus Lukiškių aikštės paminklo sukūrimo konkursą paskelbusi Kultūros ministerija tikisi sulaukti bent keliasdešimties dalyvių. Jeigu viskas vyks sklandžiai, aikštės sutvarkymo darbai pajudės jau pavasarį,“ – rašo „Vilniaus diena“.

Konkursui suteiktas tarptautinis statusas. Tai reiškia, kad jo sąmata bus ne mažesnė nei pusė milijono litų, o dalyvauti konkurse galės ir užsienio valstybių atstovai.

Pasiūlymai bus priimami iki kitų metų kovo. Tuomet daugmaž mėnesį vyks projektų svarstymas, taip pat visuomeninė diskusija. Vėliau bus sudaryta pasiūlymų eilė, o įgyvendinamas bus pirmąją vie-

tą laimėjęs projektas.

„Svarstys ne tik specialistai ir komisija – į diskusijas galės įsitraukti ir visuomenė. Visi projektai, kurių mes tikimės kelių dešimčių, bus priimami visuomenei, juos bus galima pamatyti, pareikšti savo nuomonę,“ – teigė Kultūros ministerijos Profesionaliojo meno skyriaus vyriausioji specialistė Janina Krušinskaitė.

Šiuo metu visi norintys dalyvauti konkurse menininkai ar jų susivienijimai jau gali teikti paraiškas ir siūlyti savo vizijas, koks paminklas turėtų atsirasti Lukiškių aikštėje. Vienintelis Kultūros ministerijos reikalavimas – kad planuojamas objektas būtų priderintas prie jau konkursą lai-

mėjusio aikštės sutvarkymo projekto „Ramybė“.

Nors aikštės sutvarkymo projekto konkursas jau pasibaigęs, kol kas neaišku, kada jis bus pradėtas įgyvendinti. Dėl to gali užtrukti ir paminklo statybos pradžia. Be to, dar nebaigtas teritorijos detalusis planas, už kurio rengimą atsakinga Vilniaus savivaldybė.

Lukiškių aikštės Vilniuje sutvarkymo ir paminklo pastatymo klausimas sprendžiamas nuo 1999 metų. Pernai buvo išrinktas nugalėtojas aikštės sutvarkymo pasiūlymui, jame numatyta vieta žuvusiųjų už Lietuvos laisvę kovotojų atminimo įamžinimo monumentui.

BNS, „Tremtinio“ inf.

Šventas Kalniškės kalnelis

Kalniškės miškas – šventas, žinomas visoje Lietuvoje. Čia 1945 metų gegužės 16-osios visą parą vyko partizanų mūšis su sovietų kariuomene. Rytą moksleiviai, eidami į mokyklą, iš siaubo dangstės veidus: ant turgaus aikštės grindinio gulėjo nukauti 45 partizanai, tarp jų ir narsioji kulkosvaidininkė Pušelė. Ir dabar prisimenu: geltona, blizganti jos palaidinukė buvo atsmaukta, visą nuogumą kažkas pasigailėdamas užmėtė šienu...

Mūšio vietoje, Kalniškės Šešiagrašių kalnelyje, auga antrasis Lietuvos kryžių kalnas. Neseniai tautodailininkas Petras Laurenčikas fizikos mokytojui Mykolui Babrauskui, žuvusiam 1950 metų gegužės 17 dieną prie Perlojos, čia pastatė šešioliką kryžių. Paminklas skirtas ir kito mūsų mokytojo bei auklėtojo, buvusio Lietuvos karininko, 1950 metų kovo 11 dieną nužudyto Džezkazgano lageryje, Juozo Valentos atminimui.

Simno mokykla drauge su miesteliu buvo įkurta 1782 metais. Joje mokėsi dešimt mokinių. Šių metų spalio 2 dieną Simnas ir mokykla, dabar vadinama gimnazija, šventė 230 metų įkūrimo paminėjimą... pasodintas ažuoliukas, pakilo į orą 230 balionų, dainavo folkloro ansamblis. Tik labai gaila, kad gimnazijos direktorius Evaldas Jakubavičius nepakvietė nė vieno pirmosios pokario metų laidos mokinio, net nepaminėjo žuvusių už Lietuvos laisvę mokytojų bei kitų žinomų žmonių: Anzelmo Matučio, Algimanto Kleinoto ir kitų.

Partizano Mykolo Babrausko-Audrūno, Vaišvilos ir mokytojo Juozo Valentos atminimui pastatytas kryžius

Mes, pirmosios pokario laidos gimnazistai, žuvusių mokytojų pagerbimui buvome parengę atminimo lentą, gavome Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro leidimą ją pritvirtinti prie mokyklos. Deja, direktoriui ji atrodė nereikalinga.

Ačiū už patriotiškumą nuo Sibiro besislapsčiusiam tautodailininkui Petručiui Laurenčikui, apsigyvenusiam Simne ir žuvusiųjų atminimui pastačiusiam paminklą. Ačiū

Krosnos seniūnei, tvarkančiai kalnelio aplinką. Tačiau padėkos žodžių nenusipelnė mokyklos direktorius.

Iš Mykolo Babrausko Vyčio Kryžiaus, įteikto Laisvės kovotojų vado Vanago, joks sribas neatims kaip ir kitų apdovanojimų, kuriuos įteiks netrukus, tačiau po mirties. Apdovanojimus atsiims sūnėnai Steponas ir Kęstutis Babrauskai.

Emilija LIEGUTĖ
Arvydo Šeškevičiaus nuotrauka

Brangiai kainuosiantys pigių parsidavėlių rinkimai

Lietuva dar nesuvokė, kas atsitiko. Gal neseniai vykę palyginti ramūs savivaldos rinkimai, gal eilinė nelinkusios mąstyti liaudies nuostata, kad Seimo rinkimai tėra valdžios vyrų pasistumdymai prie lovio, po kurių niekas nepasikeis, neleido daugumai žmonių pastebėti vieno nerimą keliančio dalyko – vis dėlto rinkimai Lietuvoje yra labai svarbūs, nes juose pergalės pradėta siekti įstatymais neleistiniais būdais – masiniu rinkėjų papirkinėjimu. Labiausiai tuo „pasizymėjo“ Darbo partija (tiesą sakant, po šiuo pavadinimu nėra nei darbo, nei partijos). Nors jos lyderis Viktoras Uspaskichas iš pradžių arogantiškai teigė, kad visada pralaimėjusieji būna nepatenkinti, vėliau turėjo pripažinti, kad tarp jo partijos kandidatų atsirado veikėjų, kurie į Seimą bandė patekti pirkdami rinkėjų balsus. Netrukus po rinkimų visuomenė sužinojo, kad Zarasų–Visagino rinkimų apygardoje, kurios rinkimų rezultatus Vyriausioji rinkimų komisija galiausiai pripažino negaliojančiais, „sudegė“ Rimvydas Podolskis, už nuteistųjų balsų pirkimą prokurorų akiratin pateko Viačeslavas Ždanovičius. Ypač stebino paviešintas balsų pirkimo atvejis įkalinimo įstaigose, kur už balsą nuteistiesiems buvo pažadėtas įspūdingas atlygis – jų kurį laiką nemuš aukštesnės kastos nuteistieji. Dėl balsų pirkimo įtarimų šešėlis krito ir ant „Tvarkos ir teisingumo“ partijos (še tau tvarka, še tau teisingumas...). Akivaizdu, kol vienos partijos spaudino agitacinę medžiagą, kitos rezgė išsamius rinkėjų balsų pirkimo planus, todėl tokio papirkinėjimo maso Lietuva dar nebuvo mačiusi arba, sutikite, pastebėjusi. Atrodo, to nelaukė ir socialdemokratai, tikėdamiesi švytuoklės principu, besikartojančiu Seimo rinkimuose, atsidurti dabartinės valdančiosios koalicijos daugumą sudarančių konservatorių vietoje. Tiek skundų dėl pažeidimų ir pagrįstų įtarimų dar nėra buvę, o sprendžiant iš logiškai nepaaiškinamos Darbo partijos sėkmės, galima neabejoti, kad tokiu būdu ne vienas jos kandidatas prasmuko bent jau į antrąjį rinkimų turą.

Štai tau ir pirmoji partinė užduotis – sugebėsi išsisukti, galėsi dirbti su partija (vis dėlto būtų smagu sužinoti, kiek tokių buvo), nesugebėsi (pavyzdžiui, R. Podolskas, V. Ždanovičius) – tokiems nevykėliams ne vieta Darbo partijoje.

Ar rinkėjų balsų pirkimas buvo kažkas naujo? Ne, be abejo, po kiekvienų rinkimų paaiškėdavo tokių machinacijų. Kaip jas įvertino teisėsauaga? Labai gerai, netgi pagyrė sukčius, atseit, jie norėjo padėti asocialiems žmonėms ir tokiu būdu teikė labdarą... Štai kokių „verdiktų“ sulaukė rinkėjų balsus per paskutiniuosius savivaldos rinkimus pirkę kandidatai. Matyt, šis Temidės tarnų palankumas buvo tas stimulus, paskatinęs pirkimo metodiką panaudoti ir šiuose Seimo

rinkimuose. Kadangi bet kuris padorus pilietis nesutiks atsakyti savo pilietinės teisės rinkti tautos atstovus į Seimą, nusitaikyta į asocialių ar ant tokios ribos balansuojančių rinkėjų sluoksnį, kuriems rinkimai seniai tapo lengvo uždarbio „bambaliui“ įsigyti forma: tiek daug asocialios išvaizdos ir natūros žmonių, pasak rinkimų stebėtojų, rinkimuose dar nėra buvę (vienas Kaišiadorių–Elektrėnų apygardos stebėtojas šmaikštavo, kad išvydo net tuos žmones, kuriuos manė esant seniai mirusius nuo kepenų cirozės). Nuo 10 iki 20 litų – tiek užteko parduoti savo pilietinę teisę.

Kaip buvo perkami balsai? Vienas būdas, pasirodo, visai legalus: tereikia deklaruoti gyvenamąją vietą atitinkamoje rinkimų apylinkėje (šitaip viename bute Vilniuje „apsigyveno“ per tūkstantį (!) asmenų ir gavo teisę dalyvauti N. Venskienės ir N. Degutienės rinkimų dvikovoje) ir gali balsuoti už reikiamą kandidatą. O po rinkimų išsiregistruoti... Kitas būdas – rinkėjus atvežti su sąlyga (ir užmokesčiu), kad balsuos už nurodytą kandidatą, o kad iš tiesų apolitiški ir žemo išprusimo žmonės nepamirštų, už kurį reikia balsuoti, įduoti lapelį su pažymėtu partijos numeriu, kandidato pavarde ir panašiai. Juk kaip kitaip paaiškinti balsavimo kabinose paliktas „špargalkės“? Dar vienas būdas – kai rinkimų biuletenis išnešamas, o jo vietoje panaudojamas kitas (atšviestas, padirbtas, „lėlė“), ir jau atitinkamai pažymėtas perduodamas asocialiui rinkėjui, kuriam tereikia kabinoje sukeisti gautąjį su pažymėtoju. Atnešęs nepanaudotą biuletenį rinkėjas gauna atlygį, biuletenis perduodamas kitam, ir taip ratas sukasi. Kitas būdas, beje, netinkamas asocialiems asmenims papirkti, yra mobiliųjų telefonų su fotografavimo funkcija panaudojimas – balsą sutikęs parduoti asmuo nufotografuoja savo pažymėtą biuletenį ir kaip įrodymą nuotrauką parodo jį užverbavusiam asmeniui bei gauna atlygį. (Galbūt yra ir daugiau būdų, bet bent jau man, straipsnio autoriui, jie nežinomi.)

Šie Seimo rinkimai atskleidė liūdną tiesą – mūsų visuomenė serga nepakantumo neteisybei stoka ir tuo labiausiai pasižymi visuomenės sluoksniai, šiaip jau garsiausiai šaukiantys, jog Lietuvoje trūksta teisingumo. Galbūt prieš antrąjį Seimo rinkimų turą jiems verta priminti, kad Lietuvos Respublikos Administracinių teisės pažeidimų kodekso 207 straipsnio 7 punkte teigiama: „Rinkėjo balsavimas už atlygį, siūlymasis balsuoti už atlygį ar kurstymas tai daryti rinkimuose ar referendume užtraukia baudą nuo vieno tūkstančio iki dviejų tūkstančių litų“, o 207 straipsnio 5 punkte sakoma: „Nepažymėtų rinkimų ar referendumo biuletenių perdavimas užtraukia rinkėjui baudą nuo vieno šimto iki vieno tūkstančio litų“.

Gintaras MARKEVIČIUS

„Ne“ pasakėme Lietuvai

„Aš tai balsavau prieš elektrinę, kam ji Lietuvai? Tau ką – elektros neužtenka?“ – kai tokius „argumentus“ išgirsti iš žmonių, kuriuos laikei išprususiais inteligentais, pasijunti priblokštas: kaip galima šitaip nesuvokti Visagino atominės elektrinės reikšmės Lietuvai tarptautinėje politinėje ir ekonominėje plotmėje? Deja, referendume pasakytas „ne“ atominei elektrinei tapo „ne“ ir Lietuvos prestižui – užsienio investuotojai suabejimo mūsų šalies patikimumu ir sugebėjimu realizuoti didelius tarptautinius projektus, o tai reiškia, kad nebus kuriamos naujos darbo vietos, neplauks pinigai į valstybės biudžetą. Štai ko pasiekė VAE priešrinkimai. Beje, jie gal dar neįsisąmonino, kad jų pasakyta „ne“ tapo didžiuliu Rusijos „taip“ – Lietuvai atsisakius statybos projekto, Rusijai ne tik atsivertę bekonkurencinės galimybės parduoti elektrą į Vakarus, bet ir ekonomiškai galutinai užvaldyti Baltijos valstybes, o vėliau – ir politiškai, ko, beje, Rusija ir siekia net neslėpdama. V. Uspaskichas, jau besimatuojantis premjero karūną, apie Visagino atominę elektrinę mažai kalba, nesistengia neigti jos statybos – kam jam vargti, juk už jį tai padarė nesusipratėliai ir naivuoliai, norintys, kad jų „vaikai augtų neužterštoje Lietuvoje“ (tiesa, į klausimą, kaip jie tai išvaizduoja kur kas galingesnių atominių elektrinių

pašonėje Kaliningrade ir Baltarusijoje, jie nesugebėjo atsakyti). Tačiau Darbo partijos vadas jau kelia klausimą, ar reikia tęsti suskystintųjų dujų terminalo statybą. Putino politikos vykdytojai trina rankomis – juk Lietuva pradėjo slysti iš „Gazprom“ gniaužtų, bet, laimė, pagaliau valdžion atėjo (o gal buvo pasodintas?) savas žmogus, neleisiantis lietuviams išsivaduoti iš pačių brangiausių dujų pirkėjų – aukų vaidmens.

Todėl, kai girdžiu sakant, kad „aš balsavau prieš atominę elektrinę, bet tikrai nebalsavau už Darbo partiją“, liūdnai konstatuoju: „Pasisakydami prieš atominę elektrinę, jūs jau balsavote už ją“. Netikite? Ši partija dar negavo visų teisių į valdžią, bet pasiremdama referendumo ir rinkimų rezultatais, jau kasa duobę Lietuvos savarankiškumui.

Maža vilties žarija dar rusena – per šį sekmadienį vyksiantį antrąjį rinkimų turą dar galima atsitraukti nuo bedugnės krašto suteikiant mandatus Tėvynės sąjungos–Lietuvos krikščionių demokratų kandidatams, nes tik jie turi matematinę galimybę surinkti daugiau balsų nei Darbo partija. Kitose Europos Sąjungos šalyse rinkėjai antrai kadencijai perrinko tas partijas, kurios, būdamos valdžioje, sėkmingai susidorojo su krizės grėsmėmis. Būkime lygūs su jais.

Gintaras MARKEVIČIUS

Pirmojo atkurto nepriklausomos Lietuvos vadovo jubiliejui

Lietuvos valstybės atkūrimas 20 amžiaus pabaigoje neįsivaizduojamas be asmenybės, kurią Lietuvos priešai įvardija „nusikaltėliu“. Šis įžymus žmogus – Vytautas Landsbergis.

tos gimnazijos, bet darbais, kurie padėjo pamatus politiniame pasaulio žemėlapyje atgimti valstybei, vardu Lietuva.

Spalio 19 dieną Vilniuje, Seimo

Jubiliatą pasveikino krašto apsaugos ministrė Rasa Juknevičienė

Prieš keletą dienų profesorius atšventė garbų jubiliejų – aštuoniasdešimtmetį. Kad ir kaip jo asmenybę niekintų ir šmeižtų lietuvių tautos nedraugai ir sovietų kolaborantai, istorija jau užfiksavo šio žmogaus svarbą atkuriant Lietuvos nepriklausomybę. Užfiksavo ne tuo, kad jo vardu pavadin-

Kovo 11-osios salėje, įvyko konferencija, skirta Aukščiausiosios Tarybos – Atkuriamojo Seimo uždavinių įgyvendinimo 20-mečiui ir pirmojo atkurto nepriklausomos Lietuvos valstybės vadovo Vytauto Landsbergio 80-mečiui paminėti.

(keliami į 5 psl.)

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos atstovų išvyka į Europos Parlamentą

(atkelta iš 1 psl.)

Vakare atvykome į Lenkijos–Vokietijos pasienio miestelį, kuriame buvo pirmoji mūsų nakvynės vieta.

Ankstų rytą papusryčiaus viešbučio restorane vėl išvykome. Netrukus kirtome Lenkijos–Vokietijos sieną ir įvažiuojame į Brandenburgo žemę. Sustojome miškais apaugusių kalnų, Žaliosios Vokietijos širdies – Tiuringijos sostinėje Erfurte. Tris valandas vaikščiojome mieste, grožėjomės senamiesčiu, Domo katedra ir aikšte, Šv. Mergelės Marijos katedros ir Šv. Severino bažnyčios ansambliu, vieninteliu tokiu Krēmerio arba Pirklių tiltu, ant kurio stovi 32 namai, apžiūrėjome Augustiniečių vienuolyną, matėme senąją sinagogą.

Jau sutemus atvykome į nakvynės vietą Hemsbache, Vokietijos miestelyje. Čia europarlamentarės Radvilės Morkūnaitės-Mikulėnienės iniciatyva viešbučio restorane laukė vakarienė, kurią dovanodama europarlamentarė kvietė susiburti kartu, geriau pažinti keliaujančius kolegas, pasišnekučiuoti. Susirinkusiesiems į viešbučio restoraną LPKTS valdybos pirmininkas Edvardas Strončikas pranešė, jog Vytautas Pranciškus Mickus iš Klaipėdos tądien, spalio 8-ąją, šventė gimtadienį, ir jį pasveikino visų mūsų vardu.

Ankstų rytą leidomės į kelionę Vokietija, Tryro link. Vaizdai pro langą buvo nuostabūs – kalnai kalneliai, šlaituose gyvenvietės – balti nameliai raudonais arba pilkais stogais. Iš miškų, tarsi laužų dėmai, kilo rūkas. Kaip vaiduokliai, didžiuliai nežemiški balti paukščiai, lėtai mojančys sparnais, iš rūko išnirdavo vėjo jėgainės, laukai, nustatyti saulės kolektoriai. Driekėsi vynuogynai, kukurūzų, rapsų laukai...

Atsivėrė klonis, kuriame abiejose Reino dešiniojo intako Mozelio upės pusėse, ant uolų išsidėstęs Tryras. Tryre matėme romėnų imperatoriškųjų termų – pirčių kompleksą griuvėsius, senąjį romėnų tiltą. Aplanę baziliką – atstatytą imperatoriaus Konstantino salę, Šv. Petro (kurioje yra Šventoji Kristaus tunika) ir Dievo Motinos katedras, išpuodingą viduramžių Turgaus aikštę, Šv. Gongolfo

LPKTS nariai grožėjosi Vokietijos miestų architektūra

bažnyčią, miesto vartus „Porto negro“, išvykome į netoli esantį Liuksemburgą. Pasivaikščiojome po senamiestį, apžiūrėjome Pasaulinių karų aukų atminimui skirtą Laisvės paminklą – „Aukštinę moterį“, Armijos aikštę, Vyriausybės rūmus. Nuo Kazematų – ilgų, po miestu esančių gynybinių tunelių griuvėsių apžvalgos aikštelių – grožėjomės miesto panorama, Didžiaisiais kunigaikščių rūmais, Europos

Sąjungos užuomazgos – Beneliukso būstinės, dabar Europos Sąjungos būstinių kvartalu.

Išvykome Belgijos link. Pervažiavę pietinę Belgijos dalį – Boloniją, vakare atvykome į Briuselį, apsistojome netoli senamiesčio esančiame viešbutyje „Manhattan“. Ryte važiuodami į Europos Parlamento rūmus, pakeliui stabtelėjome prie Karaliaus rūmų, pasigrožėjome parku.

Europos Parlamento rūmuose

Europos Parlamento rūmuose, patikrinus mūsų dokumentus, buvome įleisti į salę, kur laukėme europarlamentarės Radvilės Morkūnaitės-Mikulėnienės. Kadangi atvykome šiek tiek anksčiau, kad netektų nuobodžiauti, europarlamentarės padėjėja Jurga Buzytė mums pasakojo apie Europos Parlamento frakcijų, komitetų darbą bei veiklos ritmą, apie darbotvarkę bei susiklosčiusias procedūras ir tradicijas, minėjo, jog pastato dalis, kurioje esame, skirta parlamentarų ir jų svečių susitikimams. Jame daug įvairių salių, kuriose parlamentarai priima svečius iš įvairių valstybių.

Susitikimas su Radvile Morkūnaitė-Mikulėnienė

Mums beklausant Jurgos Buzytės į salę įėjo besišypsanti europarlamentarė Radvilė Morkūnaitė-Mikulėnienė. Ji džiaugėsi, jog ši grupė yra seniai lauktoji, nes daugelį atvykusiųjų jau pažįsta – buvo susitikusi įvairiuose renginiuose Lietuvoje.

TS-LKD partijos narė, atstovaujanti Lietuvą Europos Parlamente, Radvilė Morkūnaitė-Mikulėnienė yra Europos liaudies partijos (krikščionių demokratų) grupės narė, taip pat Aplinkos, visuomenės sveikatos ir maisto saugos komiteto, Delegacijos ryšiams su Jungtinėmis Amerikos Valstijomis, Delegacijos Viduržemio jūros regiono valstybių sąjungos parlamentinėje asamblėjoje narė, Regioninės plėtros komiteto pavaduojanti narė.

„Kadangi esate Europos Parlamente, tikriausiai norėtumėte išgirsti, kas čia vyksta, kokios aktualijos, kuo gyvename mes, kuo gyvena Europa,“ – pradėjo europarlamentarė. Ji pasakojo, jog Aplinkos, visuomenės sveikatos ir maisto apsaugos komitete dirba kaip pagrindinė narė. Iš viso Europos Parlamente yra 20 komisijų, kiekvienas parlamentaras dalyvauja viename pagrindiniame komitete, o gretutiniuose gali dalyvauti, pasisakyti, kalbėti, bet neturi balsos teisės. Mūsų politinėje grupėje yra 271 narys, juos visus pažinti yra gan sudėtinga, tad geriausiai

žinoma komiteto aplinka – apie 30 kolegų.

Viena savaitė per mėnesį yra skirta darbiui politinėse grupėse, kita – darbiui komitetuose, trečią Strasbūre vyksta plenarinės sesijos, ir ketvirtą, „žaliąją“ savaitę, parlamentarai organizuoja pats. Tuomet visi europarlamentarai stengiasi grįžti į valstybę, kuriai atstovauja, ir dirbti su žmonėmis.

Taip pat vyksta darbas parlamentinėse delegacijose, kurios yra ir dvišalės (su Jungtinėmis Valstijomis), ir daugišalės (su Viduržemio jūros regiono valstybėmis), gyvybinga delegacija su Šiaurės Afrikos valstybėmis ir populiariausia, bent jau tarp Lietuvai atstovaujančių europarlamentarų, yra Pietų Kaukazo, Rusijos, Ukrainos regiono delegacija.

„Europos Sąjungoje yra 27 valstybės, 23 oficialios kalbos, visi posėdžiai yra verčiami į visas 23 kalbas. Dažnai parlamentarai posėdžiuose kalba savo gimtąja kalba, kad parodytų, jog Europos Sąjunga yra didelė šeima, kur kiekvienas turi visas teises vystyti savo tapatumą. Kiti kalba angliškai ar prancūziškai norėdami tikslesnio vertimo. Pavyzdžiui, jeigu aš kalbu lietuviškai ir mano kalba verčiama į bulgarų, tikėtina, kad mūsų vertėjai vers į vokiečių, prancūzų ar anglų kalbą, o bulgarai vers jau iš tų kalbų, – pasakojo Europos Parlamento narė Radvilė Morkūnaitė-Mikulėnienė. – Savaiame suprantama, viso darbo esmė – neoficialiuose posėdžiuose, nes plenarinėje sesijoje balsuojama. Diskusijos daugiausia vyksta anglų kalba. Nemokant bent vienos iš trijų pagrindinių kalbų yra sudėtinga susitarti.“

Europarlamentarė dar pasakojo, jog Europos Sąjunga yra lyderė kovojant su klimato kaita. Vyksta įvairios diskusijos, ar dėl to Europos Sąjunga nepraranda savo konkurencingumo, nes labai sunku išlaikyti balansą tarp ūkinės veiklos ir aplinkosaugos.

„Pastaruoju metu labiausiai nesutariama dėl vadinaujamųjų naujųjų maisto produktų – klonuotų gyvūnų mėsos ar pieno produktų. Europos Sąjungoje tokių gyvūnų nėra ir jie negali būti auginami vartojimo tikslams, tik dėl mokslo. Bet Europos Komisija siūlė vis dėl to atverti rinkas, atidaryti sienas ir tapti konkurencingais. Parlamentas, tikriausiai atsiliepdamas į savo valstybių piliečių interesus, pasakė „ne“. Tai pavyzdys, kai piliečių balsas yra aiškiai girdimas,“ – pasakojo Radvilė Morkūnaitė-Mikulėnienė.

Vesta MILERIENĖ

Autorės nuotraukos
(Bus daugiau)

Skola nenominuotam prezidentui

Baigiantis Antrajam pasauliniam karui, Lietuvą vėl okupavo Raudonoji armija. Okupanto čekistai tuoj pat ėmėsi įprastinio darbo – šviesuomenės areštų, žudynių ir gyventojų masinių trėmimų. Tačiau Lietuvos žmonės nebuvo pamiršę nepriklausomo gyvenimo patirties. Štai kodėl visuomenėje niekada nebuvo užgesęs siekis ir okupacijos sąlygomis puoselėti lietuvių bei atkurti Nepriklausomybę.

Ne keršto šaukėsi patriotai

Jie siekė teisingumo ir buvo įsitikinę, kad Vakarų pasaulis turi išgirsti Laisvės kovotojų balsą ir imtis veiksmingų priemonių, kurios padėtų atkurti teisingumą pavergtoje šalyje. Šie balsai neužgeso, o Kremliaus vienvaldžiui diktatoriui pasitraukus ir nebūtį, jie pavirto tautos valios raiška – tvirtu pasiryžimu nusimesti pavergėjo jungą ir atkurti sutriptą ir niekintą valstybingumą. Maskvoje prasidėjusi „perestrojka“ Lietuvoje subangavo Sąjūdžio mitingais ir graibstyte graibstoma Atgimimo spauda. Kremlius tikėjosi per pusę amžiaus trukusią okupaciją iš lietuvių tautos atminties ištrinti Nepriklausomybės laikų patirtį. Tai nepavyko ir negalėjo pavykti, nes ne tik Nepriklausomybės metų pasiekimai, bet ir Laisvės kovotojų žūtys bei Sibiro katorgoje vargstantys tremtiniai ir politiniai kaliniai reikalavo tokio sprendimo.

mybės metų pasiekimai, bet ir Laisvės kovotojų žūtys bei Sibiro katorgoje vargstantys tremtiniai ir politiniai kaliniai reikalavo tokio sprendimo.

Esame Lietuvos ir pasaulio piliečiai

„Bet juk mes žmonės! Žmonės, kaip ir visame pasaulyje, kaip Europoje, Australijoje, Zimbabvėje. Ir mes norime jais būti! Mes norime visos laisvės, visos savo žemės ir viso savo dangaus. Gražinkite tai, kas mūsų, kas buvo pagrobta, plėšte išplėšta, atimta! Tai mūsų žmogiška teisė“, – rašė Ona Balčytienė („Tremtinys“ Nr. 1, 1990 m. sausis). Pavergėjų skleista netiesa ir smurtas skaudžiai užgaudavo daugelio tautiečių orumą. Lietuvės moters balsas taikliai atspindėjo teisingumo ir tiesos poreikį sovietinėje visuomenėje.

Lietuvio dvasia atsities

„Tikrai tikiu, kad lietuvių dvasia atsities! Taip, mes buvome tremiami, mušami, šaudomi, buvome persekiojami ir niekinami, tačiau nebuvo me palūžę“, – skelbė Laima Liucija Andrikenė („Tremtinys“ Nr. 2, 1990 m. vasaris). Esame tikri, kad lietuvių dvasia kūrybinga ir Europos tautų šeimoje mūsų šalis lygiavertiškai bendrauja su

kitomis tautomis ekonomikos, kultūros, gynybos ir kitose srityse.

Pirmojo atkurtos Lietuvos Respublikos vadovo Vytauto Landsbergio aštuoniasdešimtmečio jubiliejaus proga sveikinimų ir palinkėjimų nebuvo stokojama, tačiau viena politinė moralinė skola velkasi nuo pat valstybingumo atkūrimo pradžios – Jubilias iki šiol vardijamas sovietinio štampos formule – Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos pirmininku. Juk žinome, kad imperijai vadovauja imperatorius, karalystei – karalius, kunigaikštystei – kunigaikštis, demokratinei respublikai – prezidentas.

Moralinei ir garbės skolai senaties nėra

Mūsų parlamentarai savo laiku nesukauptė pakankamai pilietinės valios ir pirmojo atkurtos Lietuvos Respublikos vadovo nedrįso, nesugebėjo ar neįvardytos pašalinės jėgos neleido tikrai respublikai turėti tikrą vadovą – prezidentą. Tokia padėtis gali kelti ir kelia abejonių. Nejaugi tokiu būdu norima parodyti, kad Kovo 11-ąją atkurtas Lietuvos valstybingumas nebuvo tikras? Kodėl sovietmečio reliktas paliekamas istorijai ir kam tai naudinga?
Edmundas SIMANAITIS

Pirmojo atkurtos nepriklausomos Lietuvos vadovo jubiliejui

(atkelta iš 5 psl.)

Konferencijoje buvo apžvelgtas Sąjūdžio vaidmuo sugriaunant sovietų imperiją, Kazimieras Motieka priminė Kovo 11-osios peripetijas ir ėjimą į šios datos sprendimą: „Mane žeidžia skleidžiamas mitas, kad Sąjūdis iš pradžių pasisakė tik už autonomiją SSRS. Sąjūdžio suvažiavimo deklaracijoje nėra nė žodžio apie autonomiją“. Jis pabrėžė, kad šiandien Rusijos grėsmė neišnyko, ir Lietuvai labai trūksta „landsbergiškos“ diplomatijos sugebėjimų atsakyti į nepagrįstas pretenzijas.

Konferencijos lektoriai priminė, kokias kliūtis teko įveikti siekiant tarptautinio pripažinimo, kuriant savo kariuomenę, atkuriant valstybinius santykius su Rusijos Federacija. Neišvengta sąsajų su šiandienos aktualijomis – Seimo rinkimais. Ypač jausmingai kalbėjo jaunuomenės atstovas Vytautas Keršanskas, akcentuodamas, kad jaunimui trūksta žinių apie Sąjūdžio ir Atgimimo laikotarpio

Jubiliejinė konferencija vyko Seimo Kovo 11-osios salėje

įvykius: „Papasakokite, kaip riejojote su geriausiu savo draugu spausdami ranką priešui. Jaunimas labiau už viską bijo melo...“ Jis pasakojo apie jaunimo nusivylimą dėl Seimo rinkimų metu vykusių grubių pažeidimų, apie pažangiosios jaunimo dalies kelią per tikėjimą į tiesą ir teisingumą. „Pasyvumas, abejingumas, atsakomybės stoka – kiek nedaug reikia, kad neliktų tautos,“ – kalbėjo V. Keršanskas.

Po konferencijos Seimo

Parlamento galerijoje buvo atidaryta paroda „Atkurtos nepriklausomos Lietuvos valstybės darbai ir Vytauto Landsbergio veikla“. Joje eksponuojami įvairių valstybių apdovanojimai, istorinių akimirų nuotraukos, I. Užkurio darbai, padovanoti profesoriui. Parodą atidarydamas Ministras pirmininkas Andrius Kubilius pavadino Vytautą Landsbergį vyriausiuoju Lietuvos valstybingumo atkūrimo architektu.
Gintaras MARKEVIČIUS

Sveikiname

Lai metų našta Jums nebūna sunki, lai niekada negęsta vilties kibirkštėlė...

Sveikiname **Jadvygą SKETERSKIENĘ – 90-ojo ir Marijoną VIGELIENĘ – 70-ojo jubiliejaus proga.**

LPKTS Rokiškio filialas

* * *

Garbingo **85-ojo** jubiliejaus proga sveikiname buvusį partizaną, politinį kalinį, karį savanorį, LPKTB Biržų rajono skyriaus pirmininką **Povilą STAKIONĮ** ir linkime ilgų gyvenimo metų bei Dievo palaimos.

LPKTB Biržų rajono skyriaus narys, buvęs politinis kalinys, karys savanoris Bronius Gurlklys ir LPKTB sekretorius Romas Morkvėnas

* * *

*Dar ne visos viltys išsipildė,
Dar ne visos žvaigždės sužibėjo,
Bet gyvenimas, gražus ir ilgas,
Teištildo viską, ką žadėjo.*

Garbingo Jubiliejaus proga sveikiname buvusią politinę kalinę **Stefą RIMGAILAITĘ-LIDŽIENĘ**. Linkime sveikatos, laimės, visokeriopos sėkmės ir Dievo palaimos.

LPKTS Šilalės filialas

* * *

*Sveikatos linkim, ryžto, ištvermės,
Laiptelių laimės į dangaus žvaigždes.
Kasdien namuos – palaimos ir sėkmės,
Saugiausio tilto per gyvenimo upes.*

85-ojo gimtadienio proga sveikiname **Joną LEKUTĮ, Vincutę ŠIKŠNIENĘ, Lidiją RENTELYTĘ, 80-ojo** jubiliejaus proga – **Vincutę LIPNIUVIENĘ, 60-ojo** gimtadienio proga – **Birutę ALIJOŠIENĘ.**

LPKTS Jurbarko filialas ir jubiliatų artimieji

* * *

80-ojo gimtadienio proga nuoširdžiai sveikiname **Teofilę DAUGIRDIENĘ**, buvusią Irkutsko sr. Taišeto r. Suetichos gyvenvietės tremtinę, dabar gyvenančią Raseinių r. Ramonų kaime.

*Šiandieną Tavo metai
sužydėjo
aštuoniasdešimčia
gražių žiedų.
Čia visko būta:
saulės, vėjo,
daug praradimų ir vilčių.
Nuėjai ilgą ir prasmingą kelią,
pavargę rankos
nuo sunkių darbų.
Priimk šiandieną degančią ugnelę
savo vaikiaičių
ir vaikų širdžių!*

Vyras, sūnus ir dukterys su šeimomis

* * *

Garbingo **70-ojo** jubiliejaus proga nuoširdžiausiai sveikiname LPKTS Kauno filialo valdybos narę **Jūratę ANTULEVIČIENĘ**, buvusią Krasnojarsko krašto Nazarovo rajono tremtinę.

Linkime geros sveikatos, puikios nuotaikos ir ramybės asmeniniame gyvenime.

LPKTS Kauno filialas, LPKTS valdyba, „Tremtinio“ redakcija

Tautos idealų šviesoje – Lietuvos partizanų atminimas

(atkelta iš 1 psl.)

Kauno miesto meras Andrius Kupčinskas pabrėžė, kad antrosios rusų okupacijos pradžioje visos okupanto jėgos buvo sutelktos palaužti lietuvių tautą dvasiškai, bet dėl tokių šviesių asmenybių kaip Adolfas Ramanauskas-Vanagas, šis siekis buvo sunkiai įgyvendinamas. Andrius Kupčinskas sakė: „Tautos kova dėl laisvės yra amžina vertybė ir ji buvo pagrindinė Adolfo Ramanauskos-Vanago ir jo žmonos Birutės gyvenime. Prisimindami partizanų auką, nepamirškime, kokia brangi mums, lietuviams, laisvės kaina.“

Minėjime kalbėdama Seimo narė Auksutė Ramanauskaitė-Skokauskienė padėjo visiems, kurie dirbo, kad būtų pastatytas paminklas. Parlamentarė sakė: „Tėvėlių suėmimą prisimenu kaip juodžiausią savo gyvenimo etapą. Visada žinojau, kad jų svajonė – matyti Lietuvą laisvą. Nors ir labai skaudu netektis prarasti tėvus, tačiau žinau, kad jų auka prisidėjo prie laisvės atkūrimo, tegul ir po šitiek daug metų. Atminimo žymuo apie tai primins visiems.“

Renginio dalyvius sveikino Lietuvos kariuomenės vadas gen. ltn. Arvydas Pocius, paminklo autorius Stasys Žirgulis, atkurto Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio atstovas Vytautas Balsys.

Paminklą Lietuvos partizanui – generolui Adolfui Ramanauskui-Vanagai atminti atidengė Lietuvos krašto apsaugos ministrė Rasa Juknevičienė, Lietuvos kariuomenės vadas gen. ltn. Arvydas Pocius, Kauno miesto savivaldybės meras Andrius Kupčinskas ir Seimo narė, partizanų duktė Auksutė Ramanauskaitė-Skokauskienė. Paminklą pašventino Kauno miesto 1-ojo dekanato dekanas, Kauno Kristaus Prisikėlimo parapijos klebonas monsinjoras Vytautas Grigaravičius. Pasibaigus šventinimo ceremonijai, prie paminklo buvo pasodinti šeši ąžuoliukai. Renginio metu garbės sargyboje budėjo Generolo Povilo Plechavičiaus jaunojo kario mokyklos mokiniai. Meninę programą atliko Kauno Antano Smetonos gimnazijos ir Kauno „Vy-

turio“ katalikiškos mokyklos moksleiviai.

Kauno Šv. Mykolo Arkangelo (Igulos) bažnyčioje šv. Mišias už Lietuvos partizanų A. Ramanauską-Vanagą ir jo žmoną partizanę B. Mažeikaitę-Ramanauskienę aukojė Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius, bažnyčios rektorius, Kauno igulos karo ir policijos kapelionas kunigas Tomas Karklys, kunigas Artū-

Lietuvos partizanų vadas, Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio (LLKS) gynybos pajėgų vadas, LLKS tarybos 1949 metų vasario 16 dienos Deklaracijos signataras, Vyčio Kryžiaus 2-ojo ir 1-ojo laipsnio ordinų kavaliereus generolas Adolfas Ramanauskas-Vanagas ir jo žmona, Lietuvos partizanė, Vyčio Kryžiaus ordino kavaliere Birutė Mažeikaitė-Ramanauskienė

ras Kazlauskas. Po šv. Mišių bažnyčios skliautus užliejo vargonininkės, muzikologės Jūratės Landsbergytės atliekamų klasikinių muzikos kūrinių garsai.

Kauno igulos karininkų ramovėje minėjimo metu buvo priminti svarbiausi A. Ramanauskos-Vanago ir B. Mažeikaitės-Ramanauskienės gyvenimo ir kovos už Lietuvos laisvę faktai. Archyviniai dokumentai liudija, kad Ramanauskų šeimos paieškai ir likvidavimui KGB skyrė ypąč daug dėmesio, nuolat veikė iš kvalifikučiausių KGB darbuotojų sudaryta operatyvinė grupė, paieškomis vadovavo Rainių budelis, KGB 4-osios valdybos vadovas Petras Raslanas ir tos pačios valdybos 2-ojo skyriaus vadovas Nachmanas Dušanskis.

1956 metų spalį Adolfą ir Birutę Ramanauskus išdavė KGB agentas Antanas Urbonas, slapyvardžiu „Žinomas“. Po išdavystės KGB „visiškai slaptai“ buvo sudarytas smulkus Ramanauskų suėmimo planas, 1956 metų spalio 11 dieną patvirtintas KGB prie LTSR ministrų tarybos pirmininko pavaduotojo Martavičiaus.

Plane rašoma: „Dirbantis Ramanauskos paieškoje KGB 2 skyriaus 4 valdybos agentas „Žinomas“ 1956 m. spalio 11 dienos neeiliniame susitikime pranešė, kad pas jį į Kauną dviračiais atvyko Ramanauskas ir Mažeikaitė. (...) Pats išėiti susitikti agentas negalėjo. Agentas nesutiko, kad Ramanauskas ir Mažeikaitė būtų suimti jo bute, nes bijojo išsišifruoti prieš kaimynus. Agento namelis ir gyv. ploto išdėstymas buvo iš anksto išstudijuota.“

Ramanauskos ir Mažeikaitės suėmimui būtina: 1. „Žinomo“ namelis turi būti stebimas iš išorės pagal pridėtą planą. Žvalgus aprūpinti racijomis ir Ramanauskos bei Mažeikaitės aprašymais.

2. Organizuoti 2 suėmimo grupes. Viena 6 žmonių grupė, vadovaujama mjr. Abukauskos, mašinoje GAZ-69 laukia Kampo gatvėje, maždaug už 200 m nuo agento namo. Antra 6 žmonių grupė, vadovaujama mjr. Dušanskio, mašinoje GAZ-151 laukia Algirdo gatvėje, 300 m nuo agento namo.

3. Organizuoti sutartą radijo ryšį tarp suėmimo grupių ir žvalgų grupės, stebinčios „Žinomo“ namą. Priedas – sutartų signalų sąrašas.

4. Jei Ramanauskas ir Mažeikaitė išeis iš namo kartu ir eis Kalniečių gatve, pirma grupė, gavusi žvalgų signalą, seka juos ir suima Ramanauską. Antra grupė juos dengia ir suima Mažeikaitę.

5. Jei Ramanauskas ir Mažeikaitė išeis kiekvienas atskirai, pirma suėmimo grupė seks Ramanauską, antra – Mažeikaitę.

6. Jei Ramanauskas ir Mažeikaitė eis Kampo ar Algirdo gatve – operatyvinės grupės suima juos savarankiškai.

7. Stebėti Kalniečių g., kuria, išėję iš agento namo, Ramanauskas ir Mažeikaitė gali eiti Neries link. Atsakingas mjr. Putveinas.

8. Organizuoti Kauno UKGB pajėgomis slaptą operatyvinę stebėjimą. (...) Stebėtojai, pagal požymius atpažinę Ramanauską ir Mažeikaitę, tuoj pat juos sulaiko.

Atsakingas papulkininkis Raslanas.

9. Operatyvininkus perspėti, kad suimant Ramanauskas gali pasipriešinti. Todėl pastebėjus jį, nešauti, o tiesiog pulti ant jo, surišti ir mašina pristatyti į Kauno UKGB.

Suimant Ramanauską pagal plano 2 paragrafą – operatyvinės grupės veikia greitai ir energingai. Prisiartinus mašinai prie Ramanauskos, iš jos nelaukta išsoka darbuotojai ir, neleidus Ramanauskui panaudoti ginklo, jį sulaiko ir pristato į KGB.

10. Operbūriai ir žvalgai, kurie bus Ramanauskos sulaikymo vietoje, bet tiesiogiai operacijoje nedalyvaus, tarp žmonių paskleidžia gandą, kad sulaikyti vagys.

11. Priklausomai nuo Ramanauskos ir Mažeikaitės sulaikymo aplinkybių parengti „Žinomo“ užšifravimą.

Operatyvinių darbuotojų, vykdyšančių operatyvinį planą, instruktažą praveda KGB pirmininko pavaduotojas Martavičius ir Sincyn.

1956 m. spalio 11 d. KGB 4 valdybos 2 skyriaus viršininko pavaduotojas Dušanskis

Sutinku: KGB 4 valdybos viršininkas Abukauskas“ (Šaltinis: LYA. F.K-1. A.3. B. 6656. T. 6. L. 336-339).

Operacija įgyvendinta 1956 metų spalio 12 dieną. Po arešto partizanai iš karto išvežti į Vilniaus KGB kameras. Partizanų vadas po pirmųjų kelių sadistiško tardymo valandų mirtinos būklės buvo nugabentas į kalėjimo ligoninę, apgydytas ir dar beveik metus fiziškai bei moraliai kankintas. 1957 metų lapkričio 29 dieną Adolfas Ramanauskas sušaudytas Vilniuje. Palaikų paslėpimo vieta nežinoma. Adolfo Ramanauskos-Vanago žmona Birutė po žiauriausių kankinimų politinės kalinės golgotas ėjo lageriuose atšiaurioje Kemerovo srityje.

Apie šiuos istorinius įvykius ir partizanų atminimo svarbą šių dienų Lietuvai renginio metu kalbėjo Generolo Adolfo Ramanauskos kovinio rengimo centro viršininkas, buvęs Krašto apsaugos savanorių pajėgų Dainavos 1-osios rinktinės vadas plk. Valdas Kiveris, Kauno miesto savivaldybės Pavadinimų sumanymų ir atminimo įamžinimo komisijos pirmininkas Gediminas Budnikas, Seimo narė Auksutė Ramanauskaitė-Skokauskienė. Ištraukas iš Adolfo Ramanauskos-Vanago prisiminimų skaitė ir partizanų dainas atliko folkloro ansamblis „Kupolė“, vadovaujamas doc. Antano Bernatnio.

Aistė STREMAITYTĖ

Dusetose archeologai atkasė galimai partizanų palaikus

Zarasų rajono Dusetų miestelyje dirbantys archeologai buvusio MGB pastato kieme, K. Bugos gatvėje, aptiko galimai Audros partizanų būrio kovotojų palaikus. Su sovietų okupantu kovojęs Audros partizanų būrys aktyviai veikė Dusetų apylinkėse iki 1952 metų vidurio. Paskutiniai kovotojai žuvo tu metų rugsėjį.

Kasinėjimai Dusetų miestelyje pradėti, kai 85 metų buvęs partizanas Jonas Abukauskas su prašymu kreipėsi į LGGRTC, kad būtų surasti jo brolio palaikai. LGGRTC tyrinėtojai sureagavo į prašymą ir atliko archeologinius tyrinėjimus. Buvo atkasti keturių žmonių palaikai. Archeologai tikisi rasti ne tik J. Abukauskos brolio, bet ir jo bendražygio partizano Juliaus Siručio palaikus, taip pat partizanų šeimos – vyro ir žmonos Stukų – kaulus.

LGGRTC Gyvosios atminties programos vadovas D. Žygelis sakė, kad dar anksčiau teigti, jog maždaug 80 kvadratinėjų metrų perkasoje rasti palaikai yra būtini Audros būrio partizanų. „Yra tiesioginių liudininkų, mačiusių, kad partizanų kūnai buvo suguldyti šiame kieme, bet žmonių, kurie matė juos čia užkasant – nėra,“ – teigė D. Žygelis.

Tai, kad rasti kaulai gali būti partizanų, išduoda nepagarbi užkasimo poza. Kūnai sumesti veidu į žemę, sulenktos rankos, kojos. Tokia nepagarba mirusiesiems yra būdinga MGB. Tiesa paaiškės, kai archeologai gaus teismo medicinos ekspertų išvadą. Specialistai turi galimybę nustatyti biologinį palaikų amžių, lytį, kulkų ar kitų ginklų padarytus sužeidimus, ligas.

„Jeigu kaukolė yra gerai išsilaikiusi ir yra to žmogaus nuotrauka, galima atlikti fotosugretinimą. Patyrę specialistai, kaip profesorius Rimantas Jankauskas, tuos sudėtingus tyrimus atlieka labai greitai,“ – apie kūnų atpažinimo procesą pasakojo D. Žygelis.

Jeigu teismo medicinos ekspertams nepavyks identifikuoti palaikų, tyrėjai pasitelks radiokarboninį metodą, vadinamą C14. Toks tyrimas padėtų tiksliai nustatyti palaikų amžių.

„Tremtinio“ inf.

Pro memoria

Ona Bujevičiūtė-Padvarietienė
1928–2012

„Aš – tik maža smiltelė ant takelio,
Dairaus į piktą vėją nerami...
Esu tik skundas Sibiro bedalių
Ir ant kaštano virpanti žvakelė,
Kurios užpūst nespėjo svetimi.“

Ona Padvarietienė

lia. Anais laikais nežinojome, jog jaunystėje Ona kentėjo sovietų lageryje.

Besimokydama Panevėžio mokytojų seminarijoje ir būdama neabejinga Tėvynės likimui, dalyvavo pagrindinėje Lietuvos laisvės kovotojų sąjungoje. Studijuodama paskutiniame kurse, 1947 metų sausio 8 dieną buvo suimta ir įkalinta Panevėžyje, vėliau Archangelsko ir Irkutsko srities Bratsko rajono lageriuose. Sibire palūžo sveikata, bet vilties ir tikėjimo iki paskutinio atodūsiu iš Onos niekas negalėjo atimti.

Atgimimo ir Sąjūdžio laikotarpiu Onutė buvo pirmose gretose. Susikūrus Klaipėdoje tremtinių ir politinių kalinių organizacijai, Ji tapo aktyvia nare ir dirbo iki paskutinės savo gyvenimo dienos. Jos kasdienės veiklos sritis – Lietuvos istorija – įvairi tremties, kalinimo, Laisvės kovos medžiaga, dalyvių prisiminimai, biografijos bei kita.

Onutė dainavo tremtinių ir politinių kalinių chore „Atminties gaida“. Rašė puikias, meile Lietuvai persunktas ei-

les. Dalis iš jų buvo išspausdintos poezijos knygoje „Juodoji gėlė“. Jos iniciatyva suorganizuota dainininkų grupė originaliai įdainavo partizanų dainas ir parengė kompaktinę plokštelę „Laisvės kovų aidai“. Ona aktyviai dirbo ir Tėvynės sąjungos–Lietuvos krikščionių demokratų partijoje, buvo kviečiama ir noriai lankėsi mokyklose. Čia Ji ne tik turėjo ką pasakyti, bet ir mokėjo gražiai prabilti į jaunus žmones.

1998 metais Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga už nuosirdų darbą saugant istorinę atmintį Oną Padvarietienę apdovanojo 2-ojo laipsnio žymeiniu „Už nuopelnus Lietuvai“, 2003 metais – 1-ojo laipsnio žymeiniu.

Liūdime netekę savo ilgametės organizacijos narės, nuosirdaus žmogaus Onos Padvarietienės.

Užjaučiame jos sūnų ir artimuosius.

Klaipėdos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga

Skelbimai

Artėjant Vėlinėms ir Lietuvos kariuomenės dienai, **spalio 26 d. (penktadienį) 15 val.** Kauno senosiose kapinėse (Vytauto pr.) bus sodinami ažuoliukai devynioms partizanų apygardoms, pagerbtas žuvusiųjų atminimas.

LPKTS Kauno filialas kviečia aktyviai dalyvauti.

Lapkričio 2 d. (penktadienį) 9 val. Kauno apygardos teisme (A. Mickevičiaus g. 18) įvyks genocido baudžiamosios bylos nagrinėjimas. Byloje kaltinimai dėl dalyvavimo Lietuvos partizanų vado generolo Adolfo Ramanausko-Vanago ir partizanės, jo žmonos Birutės Mažeikaitės-Ramanauskienės suėmimo operacijoje 1956 m. spalio 12 d. pateikti buvusiems KGB pareigūnams – seržantei Jadvygai Kuprėnienei ir leitenantui, operatyvinių pavedimų darbuotojui Iljai Vorobjovui.

Teismo posėdis atviras.

Lapkričio 2 d. (penktadienį) 12 val. Mirusiųjų atminimo dienos – Vėlinių proga LPKTS Kauno filialas maloniai kviečia buvusius politinius kalinius, tremtinius bei visus kauniečius dalyvauti renginyje, skirtame prisiminti ir pagerbti žuvusius ir mirusius kovotojus už Lietuvos laisvę, politinius kalinius ir tremtinius.

Renginys įvyks Petrašiūnų „Tautos kančių“ memoriale. Dalyvaus Kauno buvusių politinių kalinių ir tremtinių choras „Ilgesys“ (vad. B. Paulavičienė). Uždegsime žvakelių, padėsime gėlių.

Kviečiame dalyvauti.

Spalio 30 d. (antradienį) 11 val. Šiaulių Ginkūnų kapinių tremtinių sektoriuje įvyks talka – nugrėbsime lapus, bus atvežta juodžemio.

Maloniai laukiame atvykstančiųjų pasidarbauti.

LPKTS Šiaulių filialo valdyba

Tremties ir rezistencijos literatūros skaitykla – klubas, įsikūręs LPKTS pastate, Laisvės al. 39, I aukšte, Vėlinių išvakarėse – **spalio 31 d. (trečiadienį) 17 val.** kviečia pabūti kartu, susikaupti, prisiminti bei pagerbti Amžinybėn išėjusius Lietuvos Laisvės kovotojus, politinius kalinius ir tremtinius, artimuosius, draugus.

Folklorinių, partizaninių ir akustinių dainų fone pasiklausysime prasingų žodžių, pabendrausime prie puodelio arbatos.

Psiteirauti **Algirdo Sinkievičiaus tel. 8 646 33 422.**

Dėmesio!

Kitas „Tremtinio“ numeris išeis lapkričio 9 dieną.

ILSĖKITĖS RAMYBĖJE

Albertas Tamavičius
1928–2012

Gimė Raseinių r. Kelmės valsč. Saudininkų k. ūkininkų šeimoje. Šeimoje augo trys sūnūs. Tėvas 1941 m. buvo areštuotas. Albertas mokėsi Kelmės gimnazijoje. Su klasės draugais platino atsisaukimus, raginančius nepaklusti okupantui. 1945 m. areštuotas ir nuteistas 10 m. Kalėjo Magadano sr. lageriuose, dirbo aukso kasyklose. 1957 m. grįžo į Lietuvą. Gyveno ir dirbo Tauragėje. Aktyviai dalyvavo LPKTS Tauragės filialo veikloje.

Artimieji

Genovaitė Jotautaitė-Česnakiene
1932–2012

Gimė Radviliškio r. Veriškių k. ūkininkų šeimoje, auginusioje penkias dukteris ir sūnų. 1949 m. su tėvais ištremta į Irkutsko sr. Tulūno r. Ištekejė už likimo draugo Petro, susilaukė dviejų sūnų ir dukters. Į Lietuvą grįžo 1958 m. Dainavo buvusių tremtinių ir politinių kalinių chore, buvo labai nuosirdi, pareiginga ir visų mylima.

Palaidota Radviliškio kapinėse.

Nuosirdžiai užjaučiame vaikus ir gimines.

LPKTS Radviliškio filialas

Ona Vasiliauskaitė-Janušauskienė
1932–2012

Gimė Ukmergės aps. Deltuvos valsč. Atkočių k. Augo gausioje šeimoje. 1948 m. šeima buvo ištremta į Igarką. Tremtyje Ona sukūrė šeimą su Juozu Janušausku. Grįžo į Jurbarką. Baigė Kauno kooperacijos technikumą. Dirbo Jurbarko kooperatyvo sąjungoje prekių žinove. Daug metų buvo LPKTS Jurbarko filialo Revizijos komisijos pirmininke. Dainavo „Vermės“ chore.

Palaidota Jurbarko kapinėse.

Nuosirdžiai užjaučiame dukterį Dalią ir artimuosius.

LPKTS Jurbarko filialas, choras „Vermė“

Jonas Laugalys
1925–2012

Gimė ir gyveno Kelmės r. Bukantiškio k. 1941–1958 m. šeimą ištremė į Krasnojarsko kr. Balachtos r. Pabėgęs nuo tremties 1951–1954 m. slapstėsi. Buvo aktyvus LPKTS Tauragės filialo narys. Dalyvavo įvairiuose renginiuose.

Palaidotas Tauragės kapinėse.

Nuosirdžiai užjaučiame šeimą ir artimuosius.

LPKTS Tauragės filialas

Petronėlė Cicilija Jasaitytė-Kiniulienė
1933–2012

Gimė Norkaičių k. Tauragės r. ūkininkų šeimoje, auginusioje penkias dukteris ir tris sūnus. 1948 m. tėvus ištremė į Irkutsko sr. Centralnyj Chazaną. Vaikai liko Lietuvoje, glaudėsi pas gimines. 1953 m. Cicilija ištekėjo už Vytauto Kiniulio. 1958 m. tėvai grįžo į Tauragę. Cicilija buvo LPKTS Tauragės filialo narė.

Palaidota senosiose Tauragės kapinėse.

Nuosirdžiai užjaučiame sūnų Antaną ir dukterį Janiną su šeimomis.

LPKTS Tauragės filialas

ISSN 2029-509X

Leidėjas LPKTS

Tremtinys

LPKTS puslapis internete: <http://www.lpkts.lt>

Įmonės kodas 3000 32645. Ats./sąsk. Nr. LT18 70440600 0425 8365, AB „SEB“ bankas.

Redaktorė

Jolita Navickienė

Redakcija:

Dalia Maciukevičienė,

Vesta Milerienė,

Rasa Duobaitė-Bumbulienė

Mūsų adresas: Laisvės al. 39,

LT-44309, Kaunas, tel. (8 37)

323 204, faksas (8 37) 323 214.

Indeksas 0117.

El. paštas:

tremtinys@zebra.lt

Projektą „Lietuvos Laisvės kovų, tremties ir tautos netekčių atspindžiai“ remia

Spausdino spaustuvė UAB

„Rinkos aikštė“, Jovainių g. 41,

Kėdainiai

Ofsetinė spauda 2 sp. lankai.

Kaina 1,75 Lt

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Tiražas 2860. Užs. Nr.